

MĂLINA DUȚĂ¹, ROMÂNIA

**William Blacker: *Along the Enchanted Way.
Ten Years In Transylvania*. London,
John Murray Publishers, 2010, 305 p.**

Cartea lui William Blacker se înscrie, parțial, în tradiția literaturii de călătorie, dar se remarcă prin caracterul ei etnografic, fiind rezultatul unei experiențe imersive. Autorul britanic a locuit între 1996 și 2004 în diverse sate din Maramureș și Transilvania, iar relatarea sa, deși subiectivă, este bogată în observații detaliate despre viața rurală tradițională din România postcomunistă. Prin ochii lui Blacker se conturează o perspectivă cuprinzătoare a unei lumi aflate în pragul dispariției, ceea ce transformă lucrarea într-o mărturie importantă pentru studiile culturale și antropologice.

Autorul adoptă o poziție auto-reflexivă, asumându-și caracterul subiectiv al demersului său: „I had promised”², scrie el în Prolog, sugerând că întregul demers are și o dimensiune morală, nu doar una intelectuală. Povestirea bogată în detalii a vieții alături de localnici este înrudită cu tehnici utilizate în cercetarea antropologică, precum observația participativă pe termen lung și jurnalul de teren, dar este mediată de o perspectivă literară, combinând detaliul etnografic cu introspecția poetică.

Blacker utilizează o abordare profund imersivă, trăind împreună cu familii din satele Breb (Maramureș) și Halma (Transilvania). Relatarea este narativă, marcată de empatie și implicare personală, fără a se baza pe un cadru teoretic explicit. Totuși, bogăția de detalii și durata extinsă a observației îi conferă textului o valoare documentară remarcabilă.

Ajuns în satul maramureșean Breb, Blacker locuiește cu Mihai și Maria, un cuplu fără copii, care ajunge să-l considere pe Blacker ca membru al familiei. Autorul participă la viața cotidiană, remarcând ciclicitatea acesteia, legată de muncile agricole și succesiunea anotimpurilor. Viața de zi cu zi e descrisă detaliat, menționându-se inclusiv faptul că opincile sunt încă purtate, frecvent, de către locuitorii zonei. Aceste precizări nu sunt menite să pună în evidență specificul local „exotic”, ci sunt menționate cu admirație, dar și cu conștiința vulnerabilității lor în fața modernizării. Autorul scrie și despre câteva obiceiuri centrale în viața satului. Un exemplu este descrierea tăierii porcului Grigor, după ce acesta fusese îngrijit și chiar tratat cu afecțiune de Mihai. Lui Blacker i se oferă o bucată de ureche pârlită, însă: „I really did not fancy eating a raw piece of my friend Grigor at six o'clock in the morning, a few minutes after he had been killed.”³. Capitolul

¹ Drd. Universitatea de Vest Timișoara.

² *Promisesem* (en.)

³ *Chiar nu aveam poftă să mănânc o bucată crudă din prietenul meu Grigor la șase dimineața, la*

despre sacrificarea porcului are o valoare etnografică evidentă, surprinzând detaliile pregătirii produselor din carne, cu grijă ca nimic să nu fie irosit. Un alt episod marcant este „nunta mortului”, ritual care se practică mai ales în Maramureș și care a fost descris și analizat de antropoloaga Gail Kligman în cartea sa *The Wedding of the Dead*. Doi tineri frați, Ion și Vasile, se înecă, și fiind necăsătoriți, li se organizează o nuntă simbolică înainte de a fi îngropați. Acest ritual complex îmbină două praguri considerate esențiale din perspectivă tradițională, căsătoria și moartea. În credința populară, acest ritual asigură echilibrul social și spiritual, oferindu-i mortului odihnă și comunității un sens al ordinii și continuității.

După perioada petrecută în Breb, autorul se mută în Halma, un sat săsesc cu nume fictiv, aflat în apropiere de Sighișoara. Dacă la început Blacker locuiește cu un alt cuplu fără copii, familia Knall, ulterior se mută în casa unei familii de romi, autorul având o relație cu Natalia, iar ulterior cu sora ei, Marishka. Descrierile evidențiază tensiunile interetnice, stereotipurile persistente, autoritatea represivă (reprezentată de figura polițistului Barbu), dar și contactele interculturale pozitive, realizate în special prin intermediul muzicii și ospitalității.

În Halma, Blacker notează și impactul migrației: satul este marcat de exodul masiv al sașilor, iar golirea caselor devine metaforă a deșărădăcinării și a solitudinii.

Narativitatea cronologică, susținută de fotografii alb-negru care surprind momente semnificative (de exemplu strânsul fânului) și personaje centrale ale cărții, cât și durata extinsă a observației, contribuie la consolidarea credibilității fenomenelor prezentate. Capacitatea autorului de a reda simultan detalii ale vieții cotidiene (precum piețele transilvănene sau sărbătorile religioase) și transformări structurale (migrarea tinerilor, degradarea naturii) este remarcabilă. Blacker reușește să redea autenticitatea relațiilor umane și fragilitatea echilibrului vieții tradiționale în contextul presiunilor externe, trecând cu naturalețe de la observații etnografice ale ritualurilor tradiționale (la Breb) la analiza relațiilor interetnice contemporane (la Halma).

Pe de altă parte, stilul subiectiv, lipsa unui cadru analitic riguros și tendința de idealizare a vieții rurale ridică întrebări cu privire la statutul științific al lucrării.

Blacker idealizează viața rurală din Breb, prezentând satul ca un univers armonios, omogen, ceea ce ascunde conflictele, realitățile sociale mai dure și perspectivele diferite. În Halma, deși documentează tensiuni interetnice, abordarea sa nu este sistematic comparativă sau contextualizată, iar romii sunt uneori prezentați prin stereotipuri de tip „exotizant”. În lipsa unui cadru conceptual clar (nu sunt menționați autori de referință sau teorii), textul se apropie mai mult de memorialistică decât de antropologia analitică propriu-zisă.

Lucrarea poate fi utilizată ca sursă complementară în cercetările antropologice, în special pentru dimensiunea sa descriptivă. În același timp, invită la reflecție critică asupra modului în care privirea străinului poate revela sau distorsiona realitatea autohtonă. *Along the Enchanted Way* este un exemplu rar de etnografie literară care deschide drumuri

către înțelegerea complexității identitare din România rurală postcomunistă. Chiar dacă nu respectă canoanele clasice ale etnografiei academice, contribuie semnificativ la arhivarea unei lumi pe cale de dispariție și oferă o reflecție personală, dar profundă, asupra modului în care trăim, ne amintim și (re)imaginăm comunitatea și tradiția.

